

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування головного закладу вищої освіти)

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

(повна назва відокремленого структурного підрозділу)

Циклова комісія економічних дисциплін

(назва циклової комісії)

“ПОГОДЖЕНО”

Завідувач

Економічного відділення

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

(підпис) О.С. Гицук
(ініціали та прізвище)

(підпис) М.Я. Дерев'янчук
(ініціали та прізвище)

“ ____ ” _____ 20 ____ року

“ ____ ” _____ 20 ____ року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“Управлінський облік”

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма

“Фінанси, банківська справа та страхування”

(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність

072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

(код і назва спеціальності)

Галузь знань

07 “Управління та адміністрування”

(код і назва галузі знань)

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

(назва освітньо-професійного ступеня)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається предмет)

Чернівці, 2020 рік

Силабус навчальної дисципліни

“Управлінський облік”

(назва навчальної дисципліни)

складений відповідно до освітньо-професійної програми

“Фінанси, банківська справа та страхування”

(назва освітньо-професійної програми)

затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» травня 2020 року) та введеної в дію наказом ректора №142 від «27» травня 2020 року.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені (педагогічні) звання)

викладач вищої кваліфікаційної категорії, С.І. Гнат

Профайл викладача (-ів)

<http://college-chnu.cv.ua/article/5f8844d3d6f28212d7d8b03a>

E-mail

c.gnat@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=3115>

Консультації

вівторок з 13:00 до 16:00

Силабус навчальної дисципліни обговорено та узгоджено на засіданні циклової комісії

економічних дисциплін

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ року

Голова циклової комісії

(підпис)

С.І. Гнат

(ініціали та прізвище)

Схвалено Методичною радою ВСП «Фаховий коледж ЧНУ імені Юрія Федьковича»

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20__ року

Голова методичної ради

(підпис)

О.Я. Білокрила

(ініціали та прізвище)

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

Протокол № _____ від _____, 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище голови ЦК)

1. Загальні відомості про дисципліну

Анотація. Дисципліна “Управлінський облік” спрямована на оволодіння методів раціональної організації та ведення управлінського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних підходів зарубіжних країн; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Мета. Полягає у формуванні системи знань з теорії та практики організації та ведення управлінського обліку на підприємствах.

Завдання:

- забезпечення керівництва підприємства та інших користувачів достатньою і правдивою інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень;
- вивчення методів і технології управлінського обліку господарських операцій, що застосовуються суб'єктами господарювання України;
- формування вміння документального забезпечення та відображення господарських операцій суб'єктів господарювання, використовуючи сучасні інформаційні системи і комунікаційні технології, в управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та її інтерпретації для задоволення інформаційних потреб користувачів;
- проводити аналіз діяльності підприємства, демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Пререквізити. Методологічною основою для вивчення дисципліни «Управлінський облік» є дисципліни «Економічна теорія», «Бухгалтерський облік», «Економіка підприємства». «Фінансовий та податковий облік».

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей:

знати:

- Здатність до відображення інформації про господарські операції підприємств в управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності і інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
- Здатність ідентифікувати і оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

- Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань в сфері управлінського обліку, аналізу, управлінського контролю.

- Здатність проводити аналіз господарської діяльності підприємств та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

вміти: Дисципліна повинна забезпечити такі результати навчання:

- розуміти особливості практики здійснення управлінського обліку, аналізу та контролю діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності;

- визначати сутність об'єктів управлінського обліку, аналізу, контролю та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності підприємств.

- формувати й аналізувати управлінську звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

- володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві;

- володіти методичним інструментарієм обліку й аналізу господарської діяльності підприємств, застосовуючи спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології;

- формувати й аналізувати звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

2. Опис навчальної дисципліни

2.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни “Управлінський облік”						
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Вид підсумкового контролю
			Кредитів	Годин	Модулів	
Денна	3	5-6	3	90	3	ЗАЛІК

2.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

№ за/п	Назви модулів	Усього годин
МОДУЛЬ 1		
1.	Тема 1: Концепція, зміст та організація управлінського обліку.	6
2.	Тема 2: Класифікація, прогнозування та оцінка затрат в управлінському обліку.	8
3.	Тема 3: Облік виробничих витрат і собівартість продукції.	8
4.	Тема 4: Системи калькулювання виробничих затрат.	8
Разом за модулем 1		30
МОДУЛЬ 2		
5.	Тема 5: Сучасні системи калькулювання затрат.	6
6.	Тема 6: Аналіз взаємоз'язку затрат, обсягу діяльності і прибутку.	8
7.	Тема 7: Аналіз релевантної інформації для прийняття поточних рішень.	8
8.	Тема 8: Оптимальне використання ресурсів в умовах обмежень.	8
Разом за модулем 2		30
МОДУЛЬ 3		
9.	Тема 9: Бюджетне планування і контроль	12
10.	Тема 10: Облік за центрами відповідальності.	18
Разом за модулем 3		30
Усього за курс		90

2.2.1. Теми лекційних занять

№	Назва теми
1	Концепція, зміст та організація управлінського обліку.
2	Класифікація, прогнозування та оцінка затрат в управлінському обліку.
3	Облік виробничих витрат і собівартість продукції.
4	Системи калькулювання виробничих затрат.
5	Сучасні системи калькулювання затрат.
6	Аналіз взаємоз'язку затрат, обсягу діяльності і прибутку.
7	Аналіз релевантної інформації для прийняття поточних рішень.
8	Оптимальне використання ресурсів в умовах обмежень.
9	Бюджетне планування і контроль
10	Облік за центрами відповідальності.

2.2.2. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Концепція та організація управлінського обліку. Класифікації затрат.
2	Аналіз і методи визначення функцій затрат в релевантному діапазоні.
3	Облік виробничих затрат за економічними елементами.
4	Позамовне калькулювання повної собівартості. Управлінська звітність.
5	Калькулювання повної собівартості по процесах.
6	Аналіз беззбитковості – аналітичний та графічний підходи.
7	Аналіз релевантної інформації для прийняття операційних рішень.
8	Оптимальне використання ресурсів в умовах одного і декількох обмежень.
9	Бюджетування. Складання жорсткого та гнучких бюджетів підприємства.
10	Оцінка діяльності центрів затрат на базі стандартних затрат.

2.2.3. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Ознайомлення зі змістом монографій, присвячених розвитку управлінського обліку.
2	Особливості складу витрат за видами діяльності: у торгівлі, освітній, банківській діяльності, у агроформуваннях, автотранспортних, будівельних підприємствах
3	Технологічний аналіз поведінки витрат.
4	Регресійний аналіз поведінки витрат.
5	Спрощений статистичний аналіз поведінки витрат
6	Порівняння методів калькулювання та обґрунтування доречності їх використання в залежності від галузі господарювання та цілей управління.
7	Розподіл непрямих витрат на виробництво спільних продуктів
8	Розподіл виробничих накладних витрат з використанням різних баз розподілу
9	Багатоступеневий розрахунок маржинального доходу в умовах багато продуктового виробництва
10	Облік відхилень від стандартних витрат у різних системах калькулювання
11	Управління підприємством за критерієм якості.
12	Аналіз чутливості прибутку: ситуація зміни обсягу продажу та постійних витрат; зміни ціни та обсягу продажу; зміни величини змінних витрат
13	Визначення оптимального економічного розміру замовлення (оптимальної

	партії) табличним та графічним методом
14	Сутність стратегії максимізації максимальних результатів.
15	Сутність стратегії максимізації мінімальних результатів.
16	Методика підготовки фінансових бюджетів
17	Оцінка діяльності центрів відповідальності
18	Подвійна трансфертна ціна.

2.2.4. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Огляд літературних джерел щодо сутності управлінського обліку його предмету та методів.
2	Аналіз П(С)БО 16 «Витрати» щодо класифікації виробничих витрат, характеристика методичних рекомендацій щодо калькулювання собівартості для підприємств різних галузей
3	Огляд літературних джерел щодо напрямів класифікації витрат. Аналіз сутності та призначення методів вивчення поведінки витрат
4	Огляд літературних джерел щодо сутності методів калькулювання витрат та собівартості продукції (робіт, послуг)
5	Огляд літературних джерел на предмет застосування позамовного та попроцесного методів обліку витрат на вітчизняних підприємствах. Вивчення можливості застосування директкостингу на вітчизняних підприємствах з врахуванням зарубіжного досвіду
6	Вивчення переваг та недоліків директкостингу.
7	Провести порівняльну характеристику нормативного методу обліку витрат із стандарт-костом
8	Формування таблиці з переліком формул, що використовуються при аналізі взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку
9	Проаналізувати підходи та обґрунтувати необхідність вибору рішень серед альтернативних варіантів та в умовах обмеженості ресурсів
10	Вивчити функції та принципи бюджетування, його переваги та недоліки, різницю між операційними та фінансовими бюджетами

**ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням циклової комісії.*

3. Система контролю та оцінювання

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, стаття, тези, практична робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)													Кількість балів поточного контролю	Кількість балів (Залік)	Сумарна кількість балів
Модуль №1					Модуль № 2					Модуль № 3					
T1	T2	T3	T4	МКР	T5	T6	T7	T8	МКР	T9	T10	МКР			
2	2	4	4	5	2	4	4	4	5	4	5	5	50	50	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
80-89	B	
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

4. Перелік питань до заліку

- 1.** Поведінка витрат.
- 2.** Змінні, постійні та змішані витрати.
- 3.** Вплив керівництва на поведінку витрат.
- 4.** Визначення функції витрат.
- 5.** Оцінка і функції витрат, прогнозування майбутніх витрат.
- 6.** Облік і розподіл накладних витрат.
- 7.** Позамовний метод калькулювання.
- 8.** Попроцесний метод калькулювання.
- 9.** Калькулювання змінних витрат.
- 10.** Калькулювання з повним розподілом витрат.
- 11.** Аналіз взаємозв'язку «витрати – обсяг діяльності – прибуток».
- 12.** Сутність нормативного методу витрат та його розвиток.
- 13.** Оптимальне використання ресурсів за умов обмежень.
- 14.** Сутність бюджетування та його організація.
- 15.** Склад та взаємоузгодження бюджетів компанії.
- 16.** Контроль виконання бюджетів.
- 17.** Оцінка діяльності центрів відповідальності.
- 18.** Трансфертне ціноутворення.
- 19.** Спільне та відмінне управлінського та фінансового обліку

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Прийнятий Верховною Радою України від 16 січня 2003 року № 436-IV зі змінами та доповненнями – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Митний кодекс України [Електронний ресурс]: Прийнятий Верховною Радою України від 13 березня 2012 року № 4495-VI зі змінами та доповненнями – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4495-17>

3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Прийнятий Верховною Радою України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами та доповненнями – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755>

4. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Постанова НБУ від 17 червня 2004 року № 280 зі змінами та доповненнями – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0919-04>

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 16 липня 1999 року № 996 – XIV зі змінами та доповненнями – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

6. Атамас П. Й. Управлінський облік [Текст]: Навчальний посібник / П. Й. Атамас. – 2-ге вид. – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 440 с.

7. Войнаренко М. П. Управлінський облік [Текст]: підруч. для вищ. навч. закладів / М. П. Войнаренко, Л. П. Радецька, Л. В. Овод. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 363 с.

8. Гаррисон Р. Управленческий учет. [Текст]: / Р. Гаррисон, Э. Норин, П. Брюэр – 11-е изд. / Пер. с англ. О. В. Чумаченко. – К.: Companion Group, 2011. – 1024 с.

9. Голов С. Ф. Управлінський облік [Текст]. Підручник. / С. Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 534 с.

10. Ленъ В. С. Управлінський облік [Текст]: підручник. / В. С. Ленъ. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. – 328 с.

11. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами [Текст]: Підручник / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, М. І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – К.: Алерта. 2016. – 1042 с.

12. Партін Г. О. Управлінський облік [Текст]: підр. / Г. О. Партин, А. Г. Загородній, Т. І. Свідрик та ін.; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 278 с.

13. Фаріон І. Д. Управлінський облік [Текст]: Підручник. / І. Д. Фаріон, Т. М. Писаренко. К.: Центр учбової літератури, 2017. – 792 с.

14. Хенсен Д. Р. Управлінський облік [Текст]: / Д. Р. Хенсен, М. М. Моувен, Н. С. Еліас та ін. / Пер. з англ. – 5-те канад. вид. – К.: Міленіум, 2002. – 974 с.

15. Хорнгрен Ч. Т. Управленческий учет. [Текст]: / Ч. Т. Хорнгрен, Дж. Фостер. Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2007. – 1008 с.

5.2. Допоміжна

16. Голов С. Ф. Управлінський облік [Текст]. Підручник / С. Ф. Голов – 4-те вид. – К.: Лібра, 2008. – 704 с.

17. Друри К. Управленческий и производственный учет. [Текст] / К. Друри. Пер. с англ. / Под ред. Н. Д. Эриашвили. – М.: Аудит, ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 1071 с.

18. Задорожний З. В. Управлінський облік [Текст] / З. В. Задорожний, І. Є. Давидович, І. Я. Омецінська. Тернопіль: ХАЙТЕК ПРЕС, 2010. – 280 с.

19. Івакіна І. Управлінський облік: стисло і доступно [Текст]: / І. Івакіна. – Х.: Фактор, 2007. – 320 с.

20. Карпенко О. В. Управлінський облік [Текст]: Кредитномодульний курс. Навчальний посібник / О. В. Карпенко, Д. В. Карпенко. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с. **16.** Нападовська Л. В. Управлінський облік [Текст]: Підручник для вузів / Л. В. Нападовська. – 2-ге вид. – К.: КНТЕУ, 2010. – 648 с.

21. Охотник С. И. Управленческий учёт: обучающий курс [Текст]:/ С. И. Охотник. – Днепропетровск: Акцент ПП, 2012. – 436 с.

22. Управлінський облік [Текст]: Навч. посібник / В.Д. Зелікман, І.М. Ізвекова, Р.Б. Сокольська та ін. Дніпро: НМетАУ, 2017. – 198 с.

23. Управлінський облік [Текст] : підручник / В. С. Ленъ. - 2-е вид., випр. - Київ : Каравела, 2017. - 260 с.

24. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат [Текст] : монографія / О. Л. Михальська, В. Г. Швець ; КНУ. - Київ : Кондор, 2019. - 224 с

6. Інформаційні ресурси

1. Електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua>.

2. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати від 16.09.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pact.com.ua/incoterms.html>

3. Офіційний веб – сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk>

4. Офіційний веб – сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/>

5. Офіційний сайт асоціації бухгалтерів і аудиторів [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.uacaa.org>.

6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

7. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhgalter911.com>.
Урядовий портал Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]: веб – портал – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>